

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 29 czerwca 2015 roku w sprawie o sygn. akt XVI K 90/14 Sąd Okręgowy w Poznaniu uznał oskarżonego M. T. za winnego tego, że w okresie od 29 października 2010 roku do 10 października 2011 roku w P., działając w krótkich odstępach czasu, w wykonaniu z góry powziętego zamiaru, w celu osiągnięcia korzyści majątkowej, poprzez wprowadzenie w błąd pracowników firmy (...), co do istnienia transakcji sprzedaży zawartych pomiędzy (...) a ustalonymi podmiotami, a także co do zamiaru wywiązania się z transakcji sprzedaży zawartych pomiędzy (...) i firmą (...) oraz (...) sp. z o.o., posługując się przy tym sfałszowanymi i nierzetelnymi dokumentami faktur oraz dokumentów magazynowych WZ, doprowadził J. K. (1) prowadzącego działalność gospodarczą pod firmą (...) do niekorzystnego rozporządzenia jego mieniem w postaci sprzętu komputerowego, sprzętu RTV i AGD o łącznej wartości 665 845,71 złotych, działając na szkodę J. K. (1) tj. przestępstwa z art. 286 § 1 kk w zw. z art. 294 § 1 kk i art. 270 § 1 kk w zw. z art. 11 § 2 kk i art. 12 kk i za to na podstawie art. 11 § 3 kk w zw. z art. 294 § 1 kk wymierzył mu karę 3 lat pozbawienia wolności.

Tym samym wyrokiem uznał oskarżonego M. T. za winnego tego, że w okresie od 11 lipca 2011 roku do 26 listopada 2011 roku, w P., działając w krótkich odstępach czasu w wykonaniu z góry powziętego zamiaru, w celu osiągnięcia korzyści majątkowej, posługując się sfałszowanymi dokumentami faktur sprzedaży sprzętu komputerowego przez firmę (...) do firmy (...) wprowadził w błąd pracowników firmy (...) co do istnienia wierzytelności (...) R. T. wobec firmy (...), czym usiłował doprowadzić J. K. (1) do niekorzystnego rozporządzenia mieniem w kwocie 11.2454 złotych, tj. występku z art. 13 § 1 kk w zw. z art. 286 § 1 kk i art. 270 § 1 kk w zw. z art. 11 § 2 kk i art. 12 kk i za to na podstawie art. 14 § 1 kk w zw. z art. 286 § 1 kk wymierzył mu karę 1 roku pozbawienia wolności.

Na podstawie art. 55 kk i art. 86 § 1 kk połączył wymierzone oskarżonemu kary pozbawienia wolności i wymierzył mu karę łączną 3 lat i 3 miesięcy pozbawienia wolności, a na podstawie art. 626 § 1 kpk, art. 624 § 1 kpk i art. 17 ustawy z dnia 23 czerwca 1973r. o opłatach w sprawach karnych (Dz. U. Nr 49 poz. 223 z 1983r., z późn. zm.) zwolnił oskarżonego z obowiązku zwrotu Skarbowi Państwa kosztów sądowych i nie wymierzył mu opłaty.

Apelacje od powyższego wyroku złożyli prokurator i obrońca oskarżonego, zaskarżając go w całości na korzyść oskarżonego M. T..

Pierwszy z nich zarzucił:

I. rażące naruszenie zasady powagi rzeczy osądzonej wyrażonej w przepisie art. 17 § 1 pkt 7 kpk, polegające na skazaniu M. T. w pkt. 1. wyroku za przestępstwo posłużenia się sfałszowanymi i nierzetelnymi dokumentami faktur oraz dokumentów magazynowych WZ, tj. przestępstwo z art. 270 § 1 kk pomimo tego, że postępowanie karne co do tego samego czynu tej samej osoby zostało już prawomocnie zakończone wyrokiem Sądu Rejonowego Poznań-Grunwald i Jeżyce w Poznaniu z dnia 6 czerwca 2014 roku o sygn. akt III K 181/14, co stanowi bezwzględny przyczynę odwoławczą określoną w art. 439 § 1 pkt 8 kpk;

II. rażące naruszenie zasady powagi rzeczy osądzonej wyrażonej w przepisie art. 17 § 1 pkt 7 kpk, polegające na skazaniu M. T. w pkt. 2. wyroku za przestępstwo posłużenia się sfałszowanymi dokumentami faktur sprzedaży sprzętu komputerowego przez firmę (...) do firmy (...), tj. przestępstwo z art. 270 § 1 kk pomimo tego, że postępowanie karne co do tego samego czynu tej samej osoby zostało już prawomocnie zakończone wyrokiem Sądu Rejonowego Poznań-Grunwald i Jeżyce w Poznaniu z dnia 6 czerwca 2014 roku o sygn. akt III IC 181/14 co stanowi, bezwzględny przyczynę odwoławczą określoną w art. 439 § 1 pkt 8 kpk;

III. błąd w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę orzeczenia, który to błąd miał wpływ na treść tego orzeczenia a polegający na błędnym przyjęciu w pkt. 1., iż oskarżony M. T. wprowadził pracowników firmy (...) w błąd co do istnienia transakcji sprzedaży zawartych pomiędzy (...) a ustalonymi podmiotami, a także co do zamiaru wywiązania się z transakcji sprzedaży zawartych pomiędzy (...) i firmą (...) oraz (...) sp. z o.o. a następnie doprowadził J. K. (1) do niekorzystnego rozporządzenia jego mieniem w postaci sprzętu komputerowego, sprzętu RTV i AGD o łącznej wartości 665.845,71 złotych podczas gdy prawidłowa ocena zebranego w niniejszej sprawie materiału dowodowego a w szczególności faktur zakupu towarów w firmach (...) S.A. z siedzibą w (...) sp. z o.o. z siedzibą w P. oraz zeznań świadków A. R., J. K. (2), B. K., A. J. i P. D. nie pozwala na przyjęcie takich ustaleń,

IV. obrazę przepisu prawa materialnego w postaci art. 286 § 1 kk poprzez uznanie M. T. za winnego opisanego w pkt. 2. wyroku występku z art. 13 § 1 kk w zw. z art. 286 § 1 kk i art. 270 § 1 kk w zw. z art. 11 § 2 kk i art. 12 kk, podczas gdy czyn ten stanowił czyn współukarany następczy wobec czynu opisanego w pkt. 1. wyroku.

Formułując powyższe zarzuty wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku w całości i umorzenie postępowania przeciwko M. T. w części dotyczącej posłużenia się podrobionymi dokumentami, tj. o przestępstwa z art. 270 § 1 kk oraz o przekazanie sprawy Sądowi I Instancji do ponownego rozpoznania w pozostałym zakresie.

Natomiast obrońca oskarżonego zarzucił:

1. naruszenie przepisu art. 17 § 1 pkt 7 kpk polegające na uznaniu oskarżonego M. T. za winnego posłużenia się przez niego sfałszowanymi i nierzetelnymi dokumentami faktur oraz dokumentów magazynowych WZ, tj. przestępstwa z art. 270 §1 kit, pomimo tego, iż postępowanie karne co do tego samego czynu, którego dopuścił się oskarżony zostało prawomocnie zakończone wyrokiem Sądu Rejonowego Poznań - Grunwald i Jeżyce w Poznaniu z dnia 6 czerwca 2014 roku w sprawie III K 181/14, co stanowi bezwzględną przyczynę odwoławczą wyrażoną w przepisie art. 439 § 1 pkt 8 kpk;

2. naruszenie przepisu art. 17 § 1 pkt 7 kpk polegające na uznaniu oskarżonego M. T. za winnego posłużenia się przez niego sfałszowanymi i nierzetelnymi dokumentami faktur sprzedaży sprzętu komputerowego przez firmę (...) do firmy (...), tj. przestępstwa z art. 270 § 1 kk, pomimo tego, iż postępowanie karne co do tego samego czynu, którego dopuścił się oskarżony zostało prawomocnie zakończone wyrokiem Sądu Rejonowego Poznań - Grunwald i Jeżyce w Poznaniu z dnia 6 czerwca 2014 roku w sprawie III K 181/14, co stanowi bezwzględną przyczynę odwoławczą wyrażoną w przepisie art. 439 § 1 pkt 8 kpk;

3. błąd w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę rozstrzygnięcia polegający na bezpodstawnym uznaniu, iż oskarżony M. T. dopuścił się podrobienia, a następnie posłużył się sfałszowanymi dokumentami w postaci faktury nr (...); faktury nr (...); faktury nr (...); faktury nr (...); faktury nr (...); faktury nr (...); faktury nr (...); faktury nr (...); faktury nr (...); faktury nr (...); faktury nr (...); faktury nr (...); faktury nr (...); faktury nr (...); faktury nr (...); faktury nr (...); faktury nr (...), pomimo tego iż w/w dokumenty nie zostały objęte wyrokiem Sądu Rejonowego Poznań - Grunwald i Jeżyce w Poznaniu z dnia 6 czerwca 2014 roku w sprawie III K 181/14, a Sąd Okręgowy w Poznaniu nie podjął żadnych czynności zmierzających do ustalenia sprawstwa oskarżonego w tym zakresie, co nieuchronnie prowadzi do wniosku, iż brak jest podstaw faktycznych do uznania oskarżonego za winnego popełnienia czynu z art. 270 § 1 kk.

Mając na uwadze powyższe uchybienia wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku w całości i umorzenie postępowania przeciwko oskarżonemu w części dotyczącej posłużenia się podrobionymi dokumentami oraz o zmianę zaskarżonego wyroku i uniewinnienie oskarżonego od zarzucanego mu czynu polegającego na posłużeniu się przez niego dokumentami wskazanymi w punkcie 3 zarzutów niniejszej apelacji.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Wniesienie apelacji umożliwiło skontrolowanie orzeczenia Sądu I instancji i ujawnienie uchybienia- mającego charakter bezwzględnej przesłanki odwoławczej- skutkującego koniecznością jego uchylenia w całości i umorzenia

postępowania. Jednocześnie zgodnie z art. 436 k.p.k. ograniczono rozpoznanie sprawy do uchybienia podlegającego uwzględnieniu z urzędu albowiem rozpoznanie w tym zakresie sprawy jest wystarczające do wydania orzeczenia, a rozpoznanie pozostałych uchybień byłoby bezprzedmiotowe dla dalszego toku postępowania.

Jak wynika z akt, w niniejszej sprawie ponowne postanowienie o umorzeniu śledztwa zostało wydane w dniu 30 kwietnia 2014 r. (k. 807-813 akt 1 Ds. 4198/13/13), zaś doręczono je pokrzywdzonemu J. K. (1) w dniu 9 maja 2014 r. (k. 815 ww. akt), zaś jego pełnomocnikowi w dniu 16 maja 2014 r. (k. 817-818 ww. akt), z kolei subsydiarny akt oskarżenia, sporządzony przez pełnomocnika pokrzywdzonego, został wniesiony do sądu w dniu 11 czerwca 2014 r. (k. 1 akt).

Wobec powyższego, skoro zgodnie z treścią art. 55 § 1 k.p.k. pokrzywdzony może w terminie miesiąca od zawiadomienia go o ponownym wydaniu przez prokuratora postanowienia o odmowie wszczęcia lub umorzeniu postępowania, wnieść akt oskarżenia do sądu, w niniejszej sprawie nie został dochowany ów miesięczny termin do wniesienia przedmiotowej skargi. Podkreślić należy, że miesięczny termin określony w art. 55 § 1 k.p.k. jest terminem prekluzyjnym, liczącym od doręczenia pokrzywdzonemu, a nie jego pełnomocnikowi, zawiadomienia o wydaniu powtórnie postanowienia przez prokuratora. Wskazania bowiem wymaga, że pełnomocnik pokrzywdzonego nie nabywa w tym zakresie własnych uprawnień pozwalających na odrębne liczenie biegu powyższego terminu; podkreślić przy tym trzeba, że z uwagi na brak powołania normy art. 86 § 1 k.p.k. w dyspozycji przepisu art. 88 zd. 2 k.p.k. zakres ochrony uprawnień osób reprezentowanych w procesie karnym przez pełnomocników jest węższy, niż to ma miejsce w wypadku oskarżonych (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 11 marca 2015 r. V KZ 6/15, OSNKW 2015/8/70, Biul.SN 2015/8/14, Biul.PK 2015/3/73-75). Pełnomocnik pokrzywdzonego nie jest bowiem samodzielnym uczestnikiem postępowania, a podmiotem fachowym, który w niniejszej sprawie realizował jedynie wolę pokrzywdzonego (por.: wyrok Sądu Najwyższego z dnia 26 lutego 2014 r., III KK 6/14, OSNKW 2014/9/70; wyrok Sądu Najwyższego z dnia 24 kwietnia 2012 r., II KK 74/12, LEX nr 1162670; uchwałę Sądu Najwyższego z dnia 1 października 2013 r. I KZP 6/13, OSNKW 2013, z. 11, poz. 93). Wskazać bowiem należy, że w sytuacji, gdy zawiadomienie o ponownym umorzeniu postępowania przygotowawczego zostało doręczone pokrzywdzonemu w dniu 9 maja 2014 r., termin do wniesienia subsydiarnego aktu oskarżenia upływał z dniem 9 czerwca 2014 r. Tym samym subsydiarny akt oskarżenia złożony w sądzie w dniu 11 czerwca 2014 r. (na co wskazuje stosowna prezentata) wniesiony został po zakreślonym ustawowo terminie. Brak jest bowiem podstaw formalnych do przyjęcia, że termin do wniesienia subsydiarnego aktu oskarżenia może ulec wydłużeniu z uwagi na późniejsze doręczenie pełnomocnikowi zawiadomienia o ponownym umorzeniu postępowania przygotowawczego. Prekluzyjność danego terminu jest równoznaczna z jego nieprzywracalnością bez względu na to, czy do niezachowania go doszło z przyczyn zwinionych, czy też niezawinionych przez osobę uprawnioną do określonego działania.

Jednocześnie wniesienie subsydiarnego aktu oskarżenia w okolicznościach, gdy nie zostały spełnione warunki określone w art. 55 § 1 k.p.k., równoznaczne jest z przyjęciem, że zaszła okoliczność wyłączająca ściganie, czyli przesłanki określonej w art. 439§1 pkt 9 k.p.k. w zw. z art. 17 § 1 pkt 11 k.p.k. i obligującej sąd do uchylenia i umorzenia wszczętego postępowania- zgodnie z art. 439§1 k.p.k. i art. 437§2 k.p.k.

O kosztach postępowania odwoławczego Sąd orzekł na podstawie art. 632 pkt 1 k.p.k. i w zw. z art. 634 k.p.k. i art. 640 k.p.k. i w efekcie koszty te poniósł oskarżyciel posiłkowy ale

w ramach uiszczonej przy wnoszeniu aktu oskarżenia zryczałtowanej równowartości wydatków.

Z kolei ustawa z 23 czerwca 1973 r. o opłatach w sprawach karnych (Dz.U. z 1983 r., Nr 49, poz. 223 ze zm.) nie przewiduje w wypadku uchylenia i umorzenia postępowania wymierzenia opłaty za II instancją oskarżycielowi posiłkowemu.

Nadto podkreślenia wymaga, że w ocenie Sądu Apelacyjnego nie miał miejsca wyjątkowy wypadek, o którym mowa w art. 632a k.p.k. albowiem finalne umorzenie postępowania na wspomnianej podstawie nastąpiło na skutek pierwotnego błędnego działania oskarżyciela posiłkowego, który poprzez swojego pełnomocnika wniósł akt oskarżenia przy braku spełnienia wszystkich warunków do podjęcia takiej akcji procesowej, co następnie zaakceptował również błędnie sąd I instancji.

Na marginesie sąd I instancji (jak i pozostałe strony, nie wykluczając zwłaszcza innych podmiotów fachowych) nie dostrzegając tej bezwzględnej przesłanki, w konsekwencji wykluczającej możliwość wszczęcia postępowania sądowego, dopuścił- z punktu widzenia pokrzywdzonego, jak i oskarżonego oraz interesu wymiaru sprawiedliwości- do prowadzenia bezpodstawnego i niezasadnego procesu- przez okres roku, odbył 8 rozpraw, przeprowadził szereg różnorodnych dowodów, wydał wyrok skazujący (i to na karę bezwzględną), sporządził obszernie uzasadnienie, co implikowało również postępowanie odwoławcze, a więc faktycznie także stracił czas i energię, która mogła być z pewnością spożytkowana przy innych istotnych zadaniach zawodowych. Takich sytuacji należy w przyszłości bezwzględnie unikać poprzez poprawę metodyki pracy w odpowiednim zakresie.

Grzegorz Nowak Maciej Świergosz Marek Hibner